

حقوق کیفری تجارت الکترونیکی

دکتر حسین جاور

عضو هیأت علمی دانشکده گان فارابی دانشگاه تهران

دکتر فریبرز صفری

عضو هیأت علمی دانشگاه حضرت معصومه (س)

محدثه اصولی یامچی

۱۴۰۰

سرشناسه:	جاور، حسین ۱۳۵۶؛ صفری، فریبرز ۱۳۴۷؛ اصولی یامچی، محدثه ۱۳۵۹
عنوان قراردادی:	ایران، حقوق، تجارت
عنوان و نام پدیدآور:	حقوق کیفری تجارت الکترونیکی / حسین جاور؛ فریبرز صفری؛ محدثه اصولی یامچی
مشخصات نشر:	قم، ألحان، ۱۴۰۰
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۶۰۱۳-۵-۸
موضوع:	حقوق-تجارت
موضوع:	حقوق کیفری- تجارت الکترونیکی
شناسه افزوده:	جاور، حسین؛ صفری، فریبرز؛ اصولی یامچی، محدثه
رده بندی کنگره:	
رده بندی دیویی:	
رده بندی کتابشناسی ملی:	

انتشارات ألحان

حقوق کیفری تجارت الکترونیکی

دکتر حسین جاور (عضو هیأت علمی دانشکده حقوقی دانشگاه تهران)

دکتر فریبرز صفری (عضو هیأت علمی دانشگاه حضرت معصومه (س))

محدثه اصولی یامچی

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰/۰۰۰ ریال

آدرس انتشارات: قم، زنبیل آباد، سی متری قائم، پ ۱۸۳

شماره تماس: ۰۹۹۱۴۵۱۵۸۳۸

فهرست مطالب

۱۳	فصل تمهیدی: شناخت تجارت الکترونیک
۱۳	مبحث اول: مفهوم، بایسته ها و روش های تجارت الکترونیکی
۱۳	گفتار اول: واژه و مفهوم تجارت الکترونیکی
۲۰	گفتار دوم: مزایا و محدودیت های تجارت الکترونیکی
۲۵	گفتار سوم: بایسته های حقوقی فرایند تجارت الکترونیکی
۲۹	گفتار چهارم: اجزای اصلی فرایند تجارت الکترونیکی
۳۰	الف) ایجاب و قبول
۳۴	ب) امضای الکترونیکی
۴۱	ج) پرداخت الکترونیکی
۴۴	گفتار پنجم: روش های تجارت الکترونیکی
۴۴	الف) تجارت تاجر با تاجر
۴۵	ب) تجارت تاجر با مصرف کننده
۴۶	ج) تجارت مصرف کننده با مصرف کننده
۴۷	د) تجارت تاجر با دولت
۴۸	مبحث دوم: تجارت الکترونیکی، عرصه اقتصادی جنگ سایبری
۶۰	مبحث سوم: جرایم تجارت الکترونیکی و جرایم رایانه ای
۷۸	بخش اول: کلاهبرداری و جعل در بستر مبادلات الکترونیکی
۷۸	فصل اول: کلاهبرداری رایانه ای
۸۵	مبحث اول: رکن قانونی
۸۷	مبحث دوم: رکن مادی
۸۷	بند اول: مرتکب جرم
۸۹	بند دوم: موضوع جرم
۸۹	۱. داده پیام
۹۰	۲. سیستم رایانه ای
۹۰	بند سوم: رفتار مادی
۹۰	حالت اول: سوء استفاده از داده پیام، برنامه ها و سیستم های رایانه ای و وسایل ارتباط از راه دور

۹۱	۱. وارد کردن داده پیام
۹۷	۲. محو کردن داده پیام
۹۷	۳. متوقف کردن داده پیام
۹۸	۴. مداخله در عملکرد برنامه یا سیستم رایانه ای
۱۰۱	حالت دوم: فریب اشخاص یا گمراه کردن سیستم های پردازش خودکار
۱۰۴	بند چهارم: نتیجه حاصله
۱۰۷	مبحث سوم: رکن معنوی
۱۰۹	مبحث چهارم: مجازات کلاهبرداری رایانه ای
۱۱۰	فصل دوم: جعل رایانه ای
۱۱۱	مبحث اول: رکن قانونی
۱۱۵	مبحث دوم: رکن مادی
۱۱۵	بند اول: رفتار مادی
۱۱۵	۱. ورود داده پیام
۱۱۶	۲. تغییر داده پیام
۱۱۷	۳. محو داده پیام
۱۱۷	۴. توقف داده پیام
۱۱۸	۵. مداخله در پردازش داده پیام و سیستم رایانه ای
۱۱۸	۶. استفاده از وسایل کاربردی سیستم های رمزنگاری تولید امضاء
۱۲۲	۷. تولید امضای فاقد سابقه ثبت در فهرست دفاتر اسناد الکترونیکی
۱۲۳	۸. عدم انطباق وسایل کاربردی سیستم های رمزنگاری تولید امضاء با نام دارنده
۱۲۴	۹. اخذ گواهی مجعول
۱۲۵	۱۰. سایر رفتارها
۱۲۷	بند دوم: موضوع جرم
۱۳۱	بند سوم: نتیجه
۱۳۳	مبحث سوم: رکن معنوی
۱۳۳	مبحث چهارم: مجازات
۱۳۴	بخش دوم: نقض حقوق انحصاری در سترمبادلات الکترونیکی
۱۳۵	فصل اول: جرائم علیه حقوق مصرف کننده

۲۱۳		مبحث اول: رکن قانونی
۲۱۶		مبحث دوم: رکن مادی
۲۱۶		بند اول: مرتکب جرم
۲۱۷		بند دوم: رفتار مادی
۲۱۷		۱. تکثیر
۲۱۷		۲. اجراء
۲۱۷		۳. توزیع
۲۱۸		بند سوم: موضوع جرم
۲۲۲		بند چهارم: نتیجه
۲۲۳		مبحث سوم: رکن معنوی
۲۲۳		مبحث چهارم: مجازات
۲۲۳		فصل دوم: نقض اسرار تجاری
۲۲۴		مبحث اول: رکن قانونی
۲۲۵		مبحث دوم: رکن مادی
۲۲۵		بند اول: مرتکب
۲۲۵		بند دوم: موضوع
۲۲۵		بند سوم: قید موضوع
۲۲۶		بند چهارم: رفتار مادی
۲۲۷		۱. تحصیل غیر قانونی
۲۲۷		۲. افشای اسرار
۲۲۷		بند پنجم: قید رفتار
۲۲۹		بند ششم: بزه دیده
۲۳۰		مبحث سوم: رکن معنوی
۲۳۰		مبحث چهارم: مجازات
۲۳۰		فصل سوم: نقض علایم تجاری
۲۳۱		مبحث اول: رکن قانونی
۲۳۱		مبحث دوم: رکن مادی
۲۳۱		بند اول: مرتکب

۲۳۱	 بند دوم: موضوع جرم
۲۳۲	 بند سوم: قید موضوع
۲۳۲	 بند چهارم: رفتار
۲۳۳	 ۱. استفاده از علائم تجاری به عنوان نامه دامنه
۲۳۵	 ۲. استفاده از علائم تجاری به صورت نمایش بر خط
۲۳۵	 بند پنجم: قید رفتار
۲۳۶	 بند ششم: نتیجه
۲۳۷	 مبحث سوم: رکن معنوی
۲۳۷	 مبحث چهارم: مجازات
۲۴۰	 برآمد
۲۵۲	 منابع

www.ketab.ir

درآمد

مزایای تجارت الکترونیکی نظیر کم هزینه بودن، سهولت، سرعت، تنوع انتخاب و بازاریابی گسترده عواملی است که روی آوردن به این روش نوین از مبادلات را در دنیای امروز امری ضروری و گریزناپذیر نموده است. از سوی دیگر قابلیت های فنی و ابزارهای پردازش رایانه ای امکان مداخلات متقابلانه رایانه ای را برای مجرمان بوجود آورده است. حمایت های حقوقی و بویژه حمایت کیفری از تجارت الکترونیکی در کنار فراهم ساختن بسترهای فنی و امکانات ارتباطاتی و تکنولوژیکی از مهم ترین ابزارهای گسترش و توسعه این شیوه از تجارت آسان، سریع و کم هزینه است.

حمایت کیفری بویژه سبب جلب اعتماد مشتریان و خریداران اینترنتی شده و جرأت اقدام به خرید برخط را در افراد بوجود می آورد. اعتمادسازی از طریق حمایت کیفری از تجارت الکترونیکی در قالب حمایت از حقوق مصرف کننده و سازماندهی به تبلیغات اینترنتی، حمایت از داده پیام های شخصی، حمایت از حقوق مولف، حمایت از اسرار و علائم تجاری در بستر مبادلات الکترونیکی امری است که قانون تجارت الکترونیکی مصوب سال ۱۳۸۱ آن را مورد اعتماد قرار داده است.

نکته ای که نگارنده در این کتاب بر آن تأکید دارد این است که به نظر می رسد توسعه تجارت الکترونیکی بر سه محور زیرساخت های فنی و ارتباطی، تدوین مقررات حقوقی و آموزش تجارت الکترونیکی، از جمله آموزش ابعاد حقوق کیفری تجارت الکترونیکی استوار است. از حیث محور دوم یعنی تدوین چارچوب های حقوقی و بویژه حمایت های کیفری اعتمادساز از نظر موکلف با وجود نواقص و اشکالات موجود در قانون تجارت الکترونیکی که در همین کتاب هم به مهمترین آنها اشاره می شود، مشکل چندانی وجود ندارد.

از دو محور دیگر یعنی زیرساخت های فنی و ارتباطی و آموزش تجارت الکترونیکی، محور نخست در کشور ما به سرعت در حال آماده شدن است و تهیه زیرساخت های فنی از رشد قابل قبولی برخوردار است. اما آن چه به کندی در حال انجام است و متأسفانه کمتر نیز بدان توجه شده است، بحث آموزش تجارت

الکترونیکی و بویژه آموزش حقوق کیفری تجارت الکترونیکی است که افراد را قادر می سازد با آگاهی بیشتر وارد بازار تجارت الکترونیکی شده و با آگاهی از ضوابط و مقررات، حقوق و نیز تکالیف خود چه به عنوان فروشنده و چه به عنوان خریدار با اطمینان اقدام به انعقاد معامله نموده و از مزایای تجارت الکترونیکی بهره مند شوند. امری که توجه به آن امیدها در زمینه توسعه تجارت الکترونیکی را افزایش می دهد.

این کتاب با این هدف نوشته شده تا بتواند در زمینه آموزش حقوق کیفری تجارت الکترونیکی، گامی هر چند کوچک اما موثر در جهت ارتقای دانش و آگاهی جامعه علمی و تمامی فعالان حقوقی، پارلمانی و اقتصادی و نیز دانشجویان، محققین و پژوهشگران و عموم علاقه مندان، بردارد.

با توجه به نکات مطروحه در فوق، این کتاب در مبحث نخست به مفهوم، بایسته ها و روش های تجارت الکترونیکی می پردازد. بخش نخست کتاب در قالب دو فصل به جرائم کلاهبرداری و جعل در بستر مبادلات الکترونیکی اختصاص یافته است. نقض حقوق انحصاری در بستر مبادلات الکترونیکی در بخش دوم مورد مطالعه قرار می گیرد که شامل سه فصل است: جرائم علیه حقوق مصرف کننده، جرائم علیه قواعد تبلیغ و نقض حمایت از داده پیام های شخصی. بخش سوم نیز موضوع نقض حفاظت از داده پیام در بستر مبادلات الکترونیکی مورد بررسی قرار می گیرد. این بخش شامل سه فصل می باشد: فصل نخست نقض حق مؤلف، فصل دوم نقض اسرار تجاری و فصل سوم نقض علایم تجاری.

در پایان لازم به ذکر است قدر مسلم آنست که این کتاب دارای کاستی ها و معایب بسیاری است. بنابراین، نویسندگان انتقادات و نظرات ارشادی صاحبان اندیشه و قلم، بویژه صاحب نظران محترم حقوقی را به دیده منت می پذیرند و امید آن دارند که از انتقادات و نظرات ارشادی آن عزیزان محروم نمانند.

حسین جاویر / فربرز صفری / محدثه اصولی یامچی

پاییز ۱۴۰۰